

JAARVERSLAG 2018

SCENARIODENKEN OVER DE METROPO(O)LDER

Van vragen naar verbeelden, is dit wat we bedoelen?

INHOUD

VOORWOORD

PAGINA 3

BASISPROGRAMMA

PAGINA 4

- a. Jongeren ontwerpen aan de polder
- b. Kinderworkshops: de jonge architect
- c. Dag van de Architectuur
- d. Haarlemmermeerwaarde: ongebruikelijke erfgoedexcursies

ACTIVITEITENPROGRAMMA

1. BETERE LUCHTHAVENREGIO

PAGINA 6

- a. Dialoog toekomstscenario's
- b. Gereserveerd Rijsenhout, vervolg 2017

2. TUSSENTIJD VOORBIJ!

PAGINA 6

- a. Atlas Metropoolregio Amsterdam
- b. Wonen: Hoe houden we de metropool betaalbaar en toegankelijk?

3. NIEUWE GENERATIES, NIEUWE STEDEN

PAGINA 8

- a. Ontwerpopgave datatechnologieën
- b. Gamification energietransitie

4. VOEDSELPRODUCTIE IN DE METROP(O)LDER

PAGINA 9

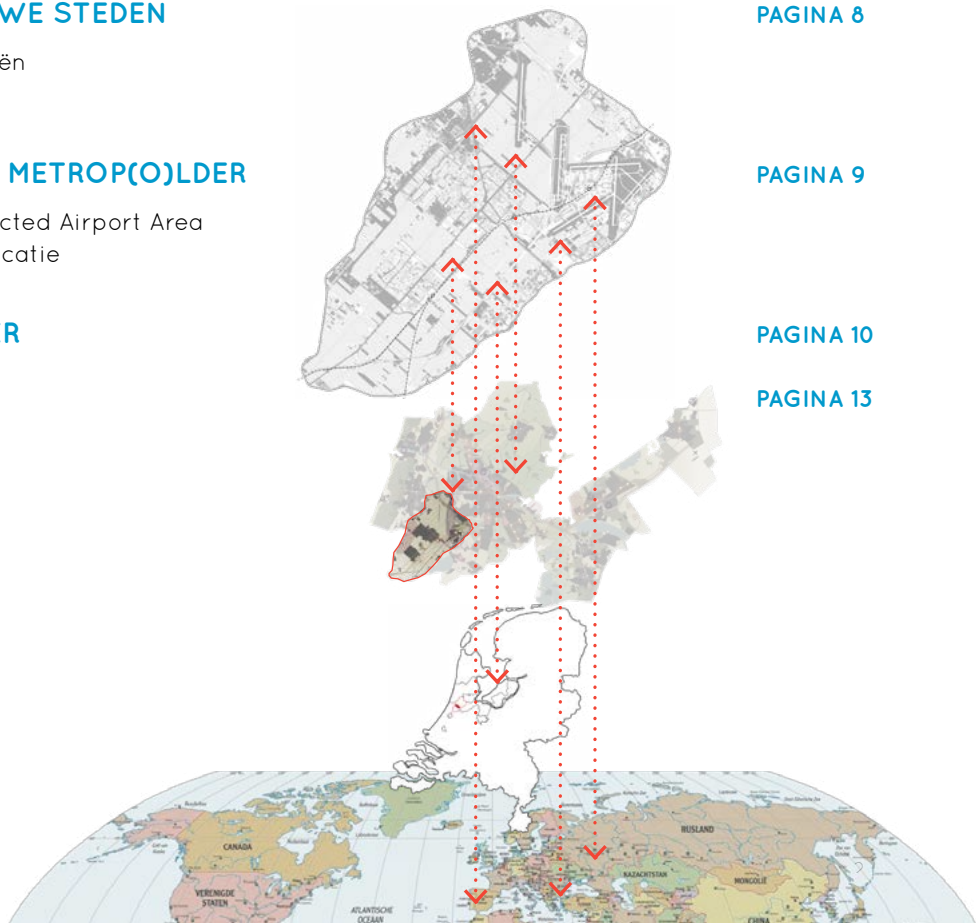
- a. Voedselproductie van een Connected Airport Area
- b. Het Volgende Landschap, napublicatie

5. INITIATIEVEN UIT DE POLDER

PAGINA 10

COMMUNICATIE

PAGINA 13

VOORWOORD

Podium voor Architectuur Haarlemmermeer en Schiphol is een onafhankelijk platform dat functioneert als kennisnetwerk. Het Podium positioneert zich als aanjager van grote en kleine vraagstukken die belangrijk zijn voor nu en later, stelt zich op als criticus en is organisator van een uitgebreid programma over de ruimtelijke inrichting van wat wij de Metropo(o)lder noemen. Vanuit lange inhoudelijke lijnen en urgente mondiale vraagstukken en ontwerpogaven, vertaalt Podium de dialoog naar bewoners, jongeren, bedrijven, overheid en het onderwijs. Podium voor Architectuur werkt samen met uiteenlopende partners aan ruimtelijke opgaven en innovatieve vraagstukken.

Vanuit de Landschapstriënnale 2017 kregen de grote thema's een vervolg in 2018. De integrale benadering (circulair en inclusief) van de opgaven, kreeg verdieping en visualisatie om te toetsen 'is dit wat we bedoelen? Zijn dit de scenario's voor wonen, luchthaven, datatechnologie, voedselproductie, energie en water? Het bleken goede vragen maar de antwoorden hebben we nog niet. Wel een duidelijke denkrichting.

De oproep om een voorstel Regio Deal in te dienen heeft een extra impuls gegeven aan het integrale denken. Vanuit vele ontwerpateliers en dorpsgesprekken, hebben we Rijsenhout als fluïde proeftuin voor Nederland benoemd. Binnen zes zomerweken ontstond commitment van vele non-profit-organisaties en bedrijven. De allerbelangrijkste was Royal Schiphol Group, waardoor we tot een nieuw (nevenstaand) beeldmerk konden komen. Het voorstel is niet gehonoreerd, maar er is wel beweging ontstaan. We hebben ons ten doel gesteld de beweging gaande te houden en stappen te zetten vanuit ons Activiteitenprogramma 2019.

De samenwerking met uiteenlopende partijen is divers en heeft een organisch verloop. De inhoud is sturend voor de samenwerking, met ruimte voor het oppakken van actuele opgaven. Een voorbeeld is Inclusief Wonen of de koppeling van Energietransitie en Erfgoed. De opgaven van de MRA vormen aanleiding om over de Ringvaart te kijken. Zeker nu de Ringvaart niet langer de natuurlijke grens van Haarlemmermeer vormt en de kernen Haarlemmerliede en Spaarwoude een nieuwe identiteit aan de gemeente hebben toegevoegd.

De verbreding van het publieksbereik, dat alle leeftijden en achtergronden beslaat, is gecontinueerd. Het team heeft veel inhoudelijke steun gekregen van de Stichting Vrienden en de Programmaraad. Het programma hebben we kunnen realiseren dankzij de steun van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, waarvoor onze dank.

Namens het team,

Yvonne Lub
directeur

MADE IN
DE METROPO(O)LDER
SCHIPHOL
ALS AANJAGER
VAN LEEFBAARHEID
SOCIALE COHESIE
EXPERIMENT & INNOVATIE
RIJSENHOUT ALS FLUÏDE PROEFTUIN VOOR NL

BASISPROGRAMMA

A. JONGEREN ONTWERPEN AAN DE POLDER

Het programmaonderdeel levert een gestage stroom deelnemers aan inhoud en ontwerp. We noemen begeleiding van meesterproeven over behoeftepeilingen naar sportplekken en onderzoek naar de kansen voor Herenboeren en een Circulaire Makersplaats in de polder. Opgaven krijgen een terugkerend en daarmee verdiepend patroon. Zo verdiepen zich de verkenningen naar haalbaarheid en locaties van Tiny Houses, waarmee jongeren de gemeente Haarlemmermeer voeden. Een architectuurmodule vanuit transformatie of circulariteit maakte vanuit een nieuw standpunt vraagstukken over de leefomgeving zichtbaar. De jongeren verkennen de polder te voet en per fiets. Zij onderzoeken de identiteit van Hoofddorp en ontwerpen audiotours over de geschiedenis van de polder. Een zeer specifieke vraag kwam vanuit Bayer Forward Farm, over de vraag hoe data gericht ingezet kan worden in de landschappelijke opgave en de meerwaarde daarvan voor bewoners. Workshops over systeemdenken en datavisualisatie werden gevolgd door de jongeren. Ook die vraag verdient opvolging in volgende trajecten. We beraden ons over aandacht/artikelen in vakbladen over deze vorm van samenwerking en de uitkomsten.

Bereik: > 800

B. KINDERWORKSHOPS DE JONGE ARCHITECT

De kinderworkshops krijgen een plaats in evenementen waar al veel publiek aanwezig is, aansluitend bij een thema zoals bijvoorbeeld een Groene Loper Festival, met de focus op duurzaamheid.

- 2 juni workshop Tiny Houses - Dag van de Architectuur Rijsenhout 11.00 – 16.00
- 24 juni workshop bamboe bouwen - Groene Loper Festival 13.00 – 16.00
- 23 september workshop Op Water Wonen - Grazende Zwaan 13.00-16.00
- 27 oktober workshop Landschap en Voedsel 10.00-16.00

Bereik: rond de 150 deelnemers

C. DAG VAN DE ARCHITECTUUR

De Dag van de Architectuur heeft betekenis gekregen op een zeer ongebruikelijke locatie, namelijk Rijsenhout, waar eigenlijk niets is, behalve kansen voor experiment op inclusiviteit en circulariteit. Zichtbaar maken en verbeelden is op dit moment de kracht; is dit wat we bedoelen met kansen aanjagen in het dorp dat zucht onder de Rijksreservering parallelle Kaagbaan? Wethouder John Nederstigt (Duurzame Economische Ontwikkeling) en André van den Berg (CCO Schiphol Group) gaven het startschot voor de opening van de exposities Urban Lab en de fotografiewedstrijd 'Destination (kansen) voor Rijsenhout'. Vanuit Pier K speelde het Schiphol TalentOrkest, o.l.v. dirigent Erik

Waerts, onder de karkassen van lege kassen op het resterend asfalt. Het maakte de situatie extra tastbaar. Voor de kinderen was er een workshop Tiny Houses (ontwerpen en bouwen) en jongeren creëerden een eerste Makersplaats. Joost Valk en Janpeter Eilander voerden een gesprek over Vital Villages: hoe kunnen Tiny Houses het denken over wonen versnellen: van bouwproces en financiering tot hoe een community kan ontstaan. Een actieve fietstocht voerde langs kansrijke locaties.

Om het geheel vanuit de samenleving te laten ontstaan, voegden Zazen Yoga in de Polder, Circus Kristal en de workshop djembé zich aan de activiteiten toe op een rustig plekje tegen bouwhekken en in een oude loods. De vliegtuigen scheerden over. De vervallen aanlegsteiger langs de Westeinderplas duidde het verval. De twee exposities duiden de kansen.

Bereik: > 450 deelnemers.

D. HAARLEMMERMEERWAARDE: ONGEBRUIKELIJKE ERFGOED-EXCURSIES

Wat is de waarde van toen voor het heden en de toekomst? Wat kunnen we leren? Hoe kunnen gebruikers en bewoners leren van landschappelijke ontwikkelingen, deze kritisch oogsten en vernieuwd inzetten? In samenwerking met het NMCX (natuur en milieucentrum) ging een twintigtal liefhebbers naar De Ceuve in Amsterdam voor een rondleiding.

Bereik: 28

Tijdens het Groene Loperfestival in juni was er de circulaire wandeling via fort Hoofddorp en de Geniedijk naar het C2C-kantorenpark. De excursies gingen per fiets langs onbenoemd erfgoed en de lagen van het geluidlandschap. Te voet leidden zij langs de waterwegen van de polder, om vanuit historie naar de waarde voor deze tijd te kijken.

Bereik: >80

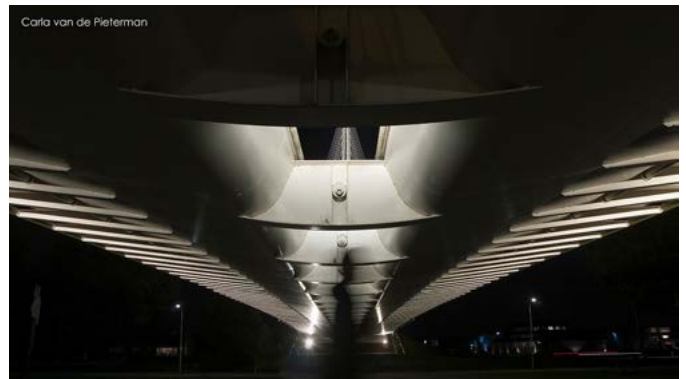
De Waterverhalen in september werden gekoppeld aan Grazende Zwaan, locatietheater van de Karavaan, met het thema water. Een workshop Nachtlandschappen op locatie naast de Calatravabrug in het veld leidde tot een bijzondere expositie van de fotografen. Een week later werd het materiaal een maand lang geëxposeerd in Het Cultuurgebouw vanaf de manifestatie Ontdek Hoofddorp.

Bereik: > 2000 bezoekers

Pakhuis in de polder

Vanuit het festival **We Make the City** is in september uitgesteld programma in Rijsenhout gerealiseerd onder de noemer **Pakhuis in de Polder**. Fortboerderij Dijkzicht vormt het decor van de sessie, met een opening vanuit MRA-perspectief tussen de schapen, door Joost van Faassen, auteur 'De adaptieve luchthaven'. Vanuit een introductie op Rijsenhout door lokaal entrepreneur Paul Bos, volgt een fietstocht langs de kansrijke ingrediënten en locaties. De Ruimtelijke Economische Visie is toegelicht door beleidsadviseurs van gemeente. Een inspiratiepitch over circulair landschap door Freek Loos (Atelier Loos van Vliet) vormt de aftrap naar een actieve sessie o.l.v. Menno van der Veen (Tertium). Positieve Dilemma's zetten de toon naar kennisuitwisseling over de MRA opgaven: de luchthavenregio als aanjager van innovatie.

Bereik: 75 deelnemers

Inzendingen Nachtlandschappen

Proeverij van Erfgoed

Een Proeverij van Erfgoed belichtte specifiek de transformatie van een oude hoeve naar circulaire hotspot en de waarde van agrarisch landschap voor de productie van nu. De dialoog kende presentaties van architect Mark Halbmeijer (APTO Architects), Frank Ossewaarde (Lid Erfgoedcommissie) 'Monument van het jaar 2018 in Haarlemmermeer' en Pepijn Rijks (Oprichter Food Union). Hoe kan met lokale groenten uit Haarlemmermeer de vleesconsumptie verkleind worden?, stelde Thijs Tauw (Circulair aanjager C-Bèta). Wat gebeurt er op het gebied van circulariteit in C-Bèta en wat is hiervan de waarde?, stelde Zippora Elders (kunsthistorica en directeur Kunstfort). Wat is de traditie van stillevens met voedsel: waar ligt het ontstaan en wat kan de functie in deze tijd zijn?

Bereik: 42 deelnemers

De andere dag, tijdens Open Monumentendag, is gefietst door het geluidlandschap, langs de startbanen, met presentaties bij oude boerenschuren, erfgoed dat verloren dreigt te gaan. Dichtgetimmerd en ontgaan van functies, als reservering voor uitbreiding van de Luchthaven. Het heeft aanzet tot een oproep voor fotografie 2019 en aanjagen van toekomstgerichte concepten als Wonen bij de Boer.

Bereik: < 200 deelnemers.

ACTIVITEITENPROGRAMMA

1. BETERE LUCHTHAVENREGIO

a. Dialoog toekomstscenario's

De Dialoog toekomstscenario's is gevoerd met een select gezelschap deskundigen van provincie, gemeente, wetenschap, bedrijven en luchthaven. De vraag over de luchthaven ligt gevoelig omdat er dagelijkse negatieve berichtgeving is. De dialogen houden we klein en afgeschermd van berichtgeving. Met Tertium zoeken we naar een vorm die past bij de gevoelige inhoud en die het gesprek afwendt van uitstoot en het aantal vluchten. Wat kan een constructieve wending in het denken en beleid zijn? Deze zogenoemde Positieve Dilemma's zijn vervolgd tijdens een sessie met breed publiek, binnen het programma Pakhuis in de Polder. Is het model werkbaar, is het prikkelend genoeg? Hoe zwaar wordt het geweten op de proef gesteld? De reacties waren positief, maar de standpunten van de dilemma's kunnen veel scherper worden aangegeven. Met meer focus op vervolgstappen, minder vrijblijvend. De vorm en inhoud bewegen op de juiste manier weg van de negatieve insteek van het huidige debat vanuit de Omgevingsraad Schiphol. Recentelijk bleek dat dit debat tot geen enkel standpunt heeft geleid. In 2019 krijgen de Positieve Dilemma's een kritisch inhoudelijke make over en een vervolg.

Bereik: 35 actieve deelnemers

b. Gereserveerd Rijsenhout

Gereserveerd Rijsenhout is intensief en constructief: kleine en grote gesprekken, ontwerpessies en het bespreken van interne obstakels binnen de belangengroepen in het dorp. In vervolg op 2017 vonden achter gesloten deuren drie kleinschalige gesprekken plaats met de Dorpsraad en Regiegroep, een openbare Sessie Dorpshuis over de ontwerpogave en het goed bezochte Urban Lab 2 in april met 63 personen tussen 14 en 80 jaar. Onder moderatie van Bart Cosijn spraken eigenaren, ontwikkelaars, beleidsmakers en ontwerpers met inspiratiesprekers als Martijn Lugten (PhD researcher University of Cambridge en NLR), Joost Valk (Vital Places), Yourick Fokker (Studio Raak), Jurgen van der Ploeg (FARO Architecten) en Atelier Loos van Vliet. Ook was er een zomersessie tussen de schapen om tot stappen te komen voor 3 maanden tot 2 jaar, met plannen voor vervolgsessies en Pakhuis in de polder op 12 september.

Dit Urban Lab kreeg een zomers vervolg op initiatief van Regiegroep en Dorpsraad: 'wat zijn de stappen die we zelf en op korte termijn kunnen maken?' Het aanleggen van een compensatiebos, een groene zone, verkenningen met kleinschalig bouwen en het gesprek aangaan met Ymere over doorstroom. Martijn Lugten gaat zijn onderzoek naar geluidadaptief bouwen concretiseren met meerjarenmetingen vanuit experiment met bouwen. De Regiegroep en de Dorpsraad gaan een procesmanager aanstellen vanuit gelden van Stichting Leefbaarheid Schiphol.

De opbrengst van de zomersessie is in de volgende zes weken verwerkt tot een voorstel Regio Deal met tien pijlers voor integrale ontwikkeling met commitment van Schiphol Group, gemeente en ruim 10 bedrijven en non-profit instellingen. Het voorstel is afgewezen, de verkenningen gaan voort.

Bereik: > 60 actief betrokkenen.

[Klik hier voor het Essay 'Make Some Noise - Schiphol als kans om anders bouwen rondom luchthavens' door Martijn Lugten](#)

2. TUSSENTIJD VOORBIJ!

a. Atlas Metropoolregio Amsterdam

De oorspronkelijk beschreven Atlas is tot een combinatie met Ontwerpopgave Datatechnologieën geëvolueerd. De fotografische reis van Theo Baart zou leiden naar de Safari MRA, met focus op de Woningbouwopgave. Hoe kunnen we de MRA opgaven en de kansen formuleren? Gaandeweg het jaar bleek het thema woningbouwopgave erg veel tijd en aandacht op te slorpen. De verbeelde verslaglegging van de MRA maakte de grote urgente opgaven helder. Het was nodig de focus en het doel bij te stellen naar opgaven zoals BODEMDALING - DE ENERGIETRANSITIE - WATERMANAGEMENT - INFRASTRUCTUUR. Ook de oprukkende volumes van DATACENTERS, die de achtertuin van de polder beginnen te vullen, en daarmee direct de woonkwaliteit beïnvloeden, behoeften aandacht. De eerste Safari kreeg daarom de koppeling met het thema Data. Publicist en filosoof Pieter Hoexum reist als vaste verslaglegger mee. De thema's hebben dringend een integrale denkwijze nodig. De Safari vormt een combinatie van excursie, expertmeeting en dialoog op gevarieerde locaties.

MADE IN
DE METROPO(O)LDER
SCHIPHOL
ALS AANJAGER
VAN LEEFBAARHEID
SOCIALE COHESIE
EXPERIMENT & INNOVATIE
RIJSENHOUT ALS FLUÏDE PROEFTUIN VOOR NL

b. Wonen

Wonen is een opgave waar de gemeente Haarlemmermeer mee worstelt en waarover de gesprekken vele kanten op waaien. Daarom zijn intieme sessies met interne verslaglegging noodzakelijk. De functie van een neutraal platform bewijst zich in extreme mate bij de grootschalige woningbouwopgave. Podium vervult de rol van vragensteller en aanjager van het gesprek, waardoor er beweging op gang komt en misschien stappen in een richting kunnen worden gezet. Vele kleinschalige gesprekken om de focus en vraag te duiden waren nodig om tot een sessie te komen o.l.v. het Lectoraat Bouwtransformatie van Hogeschool van Amsterdam. De gevoelige uitkomst houden we voor de deelnemers. We zoeken naar een vorm waardoor op grotere schaal geleerd kan worden van de werkwijze. Bereik intieme dialoog: 40 actieve bestuurders, directie, ontwerpers, beleidsmakers gemeente en BPD.

Bereik: > 60

Woondroom

Speelse dialogen met bewoners en bezoekers zijn gevoerd tijdens openbare informatiemarkten over Woondromen en behoeften op 23 en 24 juni.

Bereik publieksdagen: > 150 interviews

Intieme dialoog: Hoe faciliteren we de inclusieve opgave

Met de belangrijke partijen uit de regio is op 10 juli een gesprek gevoerd over de Inclusieve opgave. Het verslag blijft zoals beloofd intern, maar de behoefte aan samenwerking en speciale zones voor een pilot Inclusieve Opgave is groot. De vraag is of dat binnen een blanco zone of inbreiding getoetst kan worden. Een half jaar later hebben we in een vervolgssessie de tussentijdse stappen besproken en is de kring van betrokkenen uitgebreid met het sociaal-maatschappelijk domein. Arie Voorburg is als inspiratiespreker inclusiviteit aangetrokken, locaties zijn op de kaart gezet. Er vinden verkenningen met partners plaats op dialogen. Vanuit de ervaringen toetsen we in 2019 een methode om direct informatie uit de samenleving op te halen via Tafels van Dialoog.

Bereik intieme dialogen (2x): 43 actieve bestuurders, directie, ontwerpers, beleidsmakers. Bereik dialogen en workshops: 100 direct betrokkenen: beleidsmakers, procesmanagers, bestuurders, ontwerpers, ontwikkelaars, bancaire sector.

3. NIEUWE GENERATIES, NIEUWE STEDEN

a. Ontwerpopgave datatechnologieën

De oorspronkelijk beschrijving uit 2018 benoemde het als volgt: *'Regionale samenwerking gaat leiden tot een sessie over de ruimtelijke opgave en de consequenties van de omgang en opslag van data. Kan het anders? Welke data gebruiken we echt, wat is de ethische kant, wat is de ontwerpopgave?'* De vraagstelling is ingezet in reis 1 van Safari MRA. De vraagstelling is tot de kern teruggebracht: waarom staan de Datacenters (DC) in Haarlemmermeer, wie is eigenaar van het gebouw, wat zit er aan opslag in, van wie is de data, waarom dit volume en tot slot, wat is de ontwerpopgave? Een bus bracht de deelnemers uit diverse sectoren bekleed met veiligheidsmaatregelen naar het inwendige van een DC. Functionaliteit en beheer werden met passie overgedragen. Dit Interxion Datacenter is als een van de weinigen herkenbaar als DC. Anonimiteit vraagt marketingtechnisch om krachtige vormtaal. Architectenbureau MulderBlauw heeft twee identieke DC's naast elkaar ontworpen in het omgeploegde landschap van Schiphol-Rijk/ Rozenburg.

Het belevingsniveau van de Safari moet hoog zijn: inhoud, contrasterende omstandigheden, vervoer, menging disciplines. Van het steriele, witte, warme, droge zoemende DC reed de bus naar het contrasterende theehuis/veilingzaal in Aalsmeer. Theo Baart en Ton Bossink (Omgevingsvisie NH2050 PNH) legden de basis voor het denken over de MRA vraagstukken. De technische en commerciële kant van het DC werd toegelicht door Stijn Grove, directeur branchevereniging DC. Onder kritische moderatie van Arie Voorburg (system engineer Arcadis) werd een deel van de vragen beantwoord. De kritische focus gaat mee naar 2019; het concept van enorme Datacenters lijkt achterhaald. Waarom deze wijze van opslag met enorme volumes in de leefomgeving? De techniek achterhaalt het concept: het kan anders met de opslag. Staat de MRA (locatie rond Luchthaven bepaalt) straks vol met lege DC met alle onderliggende infrastructuur zoals kortgeleden kantoren leeg stonden? De vraag is ook van belang in relatie tot de energietransitie. Het energieverbruik is oneindig meer dan de veelbesproken restwarmte. De enige reden dat met tien DC Haarlemmermeer vol lijkt: de energie is op.

[Klik hier voor Verslag 1: Op Safari door de MRA](#)

Bereik: deelnemers op cruciale functies in MRA en nationaal (MRA gemeenten, PNH, bedrijven Vervoersregio, ontwerpers, VDM en HNI) max 28 ivm veiligheidsmaatregelen.

b. Gamification energietransitie

De hoeveelheid informatie over de ophanden zijnde energietransitie creëert behoefte aan inzicht in de ruimtelijke consequenties. Wat is de stand van zaken in Haarlemmermeer? Wie heeft en geeft inzicht in de ruimtelijke gevolgen? Wat is de sociale opgave? Wat is ieders rol en zijn ruimtelijk ontwerpers (voldoende) betrokken? Hoe kan erfgoed een bepalende rol spelen? Deze overwegingen en vragen leidden tot een inventariserend gesprek vanuit onderstaande focus:

Energietransitie & Erfgoed Haarlemmermeer:

van de technische naar de sociale en ruimtelijke ontwerpopgave

Kan energielandschap een meervoudig doel dienen; functioneel en esthetisch, ingepast in onze leefomgeving met de polder als onderlegger?

Architect en circulair bouwer Joost Valk leidde het gesprek vanuit complementaire pitches van:

- Akke de Vries – Oosterveen | De Waterfabriek | de kansen voor energietransitie en erfgoed
- Fonz Dekkers | industrieel ecooloog EVOLV | over de opgave Haarlemmermeer
- Zippora Elders | artistiek directeur Kunstfort | Transitie in beeld: een gesprek met Anne Kervers, econoom over duurzaamheid en beeldende kunst
- Michiel Overkamp | team onderzoek gemeente Haarlemmermeer | de drie energietransities in de tijd

Sprekend over de energietransitie blijkt hoe wisselend experts denken over de opgave en het ontwerp. De mogelijkheden en de vragen roepen om visualisatie. Kan een ruimtelijk model Haarlemmermeer met uitneembare locaties en functionele onderdelen, ons helpen vanuit dialoog de opgave te bespreken en om zichtbaar te maken: 'Dit zijn onze opties. Wat willen we voor onze regio?'

Bereik: 33 deelnemers uit domeinen erfgoed, economie, waterschap, bestuur, architectuur en landschap, design, techniek, beleidsvelden energie en duurzaamheid.

[Klik hier voor het verslag: Verslag Dialoog Energietransitie & Erfgoed Haarlemmermeer](#)

4. VOEDSELPRODUCTIE IN DE METROPO(O)LDER

a. Voedselproductie van een Connected Airport Area

WUR belegde met ons een workshop over Evidence Based Foodsystem Design. De partners uit de regio, van provincie tot starters en bedrijven wilden een actieve rol tijdens een workshop/denksessie. Waar staan we en wat zijn de kansen? Het verslag van 14 maart staat als download op de website. Er zijn vele kansen, maar telkens weer blijkt dat wetenschap, onderzoek en werkelijkheid niet matchen. Echt kijken op locatie verbreedt de blik maar het verkokerde denken vanuit aannames over stad en ommeland domineert bleek uit een excursie op 4 april.

Bereik: 34 deelnemers uit WO, HBO, Gemeente, Provincie en natuur- en voedselorganisaties.

[Klik hier voor het verslag van het Evidence-based Foodsystem design](#)

Het najaar leidde tot een volgende stap met een Food Council MRA en NMCX (natuur en milieucentrum) in Fortboerderij Dijkzicht (Boer Bos) tussen de schapen. Een bont gezelschap van beleid, onderzoek en praktiserend producent tot kok wisselden ervaringen, behoeften en stand van zaken uit: waar staan we in de MRA, wat zijn de stappen tot verbeterde productie, logistiek en consumptie? Vele partijen, groot, klein, commercieel en ideëel spelen een rol. Verbinding van de spelers, productie en verwerking binnen de regio, het delen van informatiestromen blijft de focus.

Bereik: 17 deelnemers van Provincie Noord-Holland, Gemeente Haarlemmermeer, Hogeschool van Amsterdam, start-ups en voedselorganisaties.

[Klik hier voor het verslag Expertmeeting 29 november in samenwerking met Food Council MRA en NMCX](#)

b. Napublicatie Het Volgende Landschap

De publicatie is tot stand gekomen door bijdragen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en SBB. Het resterende budget is aangewend voor een vraaggesprek over een nieuwe methode voor gebiedsontwikkeling bij bijbehorend financieringsmodel. Dit type denken komt o.a. voort uit de Landschapstriënnale: de behoefte aan sector overschrijdend denken en doen. Publicist Michiel Hulshof bevroeg Arie Voorburg (system engineer Arcadis) en Yvonne Lub over het denkmodel en de werkwijze, geprojecteerd op de wenslocatie Rijsenhout. De publicatie verschijnt in het voorjaar van 2019 op een passend moment, afhankelijk van de ontwikkelingen in Rijsenhout, de relatie met de Provincie Noord-Holland, de gemeente en een bezoek van de Minister aan Rijsenhout.

UITNODIGING SCENARIOGESPREK WOENSDAG 14 MAART | 9.30-12.30 uur

EVIDENCE-BASED FOODSYSTEM DESIGN OP WEG NAAR EEN REGIONALE VOEDSEL STRATEGIE VOOR DE MRA

5. INITIATIEVEN UIT DE POLDER

RegioDeal

Het Stimuleringsfonds tipte de regeling RegioDeals. De samenleving lijkt behoefte te hebben aan een georganiseerde aanpak. De posities worden ingenomen, het draagvlak blijkt tijdens de zomervakantie: denkt en werkt men mee? Podium heeft een aanvraag ingediend die is afgewezen, maar wel veel heeft losgemaakt. Denk daarbij aan gesprekken met de Provincie N-H, gemeentes en ministeries. Gesprekken met het Ministerie van Economische Zaken en de Regio West zijn gaande. Commitment in de zomerperiode werd verkregen bij de volgende partijen: Royal Schiphol Group | Gemeente Haarlemmermeer | TU Delft | University of Cambridge | Martijn Lugten | HvA - Urban Management | Arcadis | Arie Voorburg | Het Cultuurgebouw | Haarlemmermeermuseum | De Cruquius | NMCX | Foodcouncil MRA | C-bèta | C-Creators | Loos Van Vliet | Bureau SLA | Studio Jeroen van Mechelen | Vital Vilages | Studio Raak | Fortboerderij Dijkzicht | Regiegroep Rijsenhout | Dorpsraad | Provincie Noord Holland

De verborgen impact van ecopositief leven

Ecopositief leven vanuit publicatie en studio Babette Porcelijn door Mark Kauw gaf een interactieve lezing/workshop over De Verborgene Impact, alles over een eco positief leven. In het netwerk van kritisch Haarlemmermeer kwam de confrontatie met onze impact onverwacht hard aan. Vanuit het persoonlijke verhaal, kreeg de publicatie aandacht en een doorkijkje naar ons persoonlijk handelen. Wat doe je zelf, wat doe je als bedrijf, wat kun je als onderwijs meegeven aan de jongeren? Als bewoners van een luchthavenregio is het nationale vlieggedrag een dagelijkse confrontatie met uitstoot en geluid. Met een doorkijkje naar 2019 constateren we dat circulaire hotspot C-Bèta studio Porcelijn nogmaals een lezing heeft geprogrammeerd en het Haarlemmermeer Lyceum i.s.m. PvA een project organiseert vanuit De Verborgene Impact, met een lezing van Mark Kauw voor de leerlingen.

Bereik: > 35 deelnemers uit bouw, onderwijs, milieu, gemeente, erfgoed en jongeren met een focus op profielwerkstukken.

Hét verkiezingsdebat van Haarlemmermeer: Circulaire economie

Lijsttrekkers van acht partijen debatteerden op 19 november over circulaire economie, de energietransitie en bijbehorende klimaatverandering. De partijen werden uitgedaagd door debatleider en expert op het gebied van verkiezingsdebatten Rogier Elshout. 'Moet de gemeente wel of niet de regierol pakken of uitsluitend de initiatieven van burgers en bedrijven faciliteren?' 'Gaan we voor realisme of ambitie?' Ondanks de verschillende standpunten van de partijen waren ze het over twee dingen eens: we staan voor een grote transitie- en klimaatopgave, én we moeten samen optrekken met bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Podium organiseerde dit debat i.s.m. C-Bèta en NMCX.

Bereik: ca. 45 personen

Makersplaats Haarlemmermeer

Wat zijn de primaire behoeften? Wat zijn de eerste stappen die genomen moeten worden voor een Makersplaats in Haarlemmermeer? Om de uitdagingen van deze tijd aan te gaan, zijn we op weg naar vernieuwing in producten vanuit een samenwerking tussen onderwijs, bedrijven, ondernemers, ontwerpers en technici. Met een inspiratielezing door Bas Luiting organiseerden we samen met het Voortgezet Onderwijs, Park 21 en C-Bèta op 12 november een bijeenkomst om behoeften en kansen in kaart te brengen. Een publicatie van deze sessie is te downloaden op onze website.

Bereik: 43 w.o. jongeren, ondernemers, ontwerpers, makers, docenten, bestuurders

[Klik hier voor het verslag 'Circulaire makersplaats'](#)

Excursie Minitopia

Haarlemmermeer heeft de kansen om hét experimenteelgebied van Nederland te worden. Er is ondernemerschap, er zijn jonge makers, er is ruimte voor experiment, er is behoefte aan innovatie en er is behoefte aan experiment met woonvormen. Daarbij kunnen we denken aan tijdelijke flexibele woonvormen, geluidadaptief, plug and play, energiegids en ontschotting van beleid. Een busreisje naar het experiment Minitopia Poeldonk zette aan tot nadenken, ervaren, en leren. De Minitopia-doelstellingen zijn duidelijk. Wat kunnen we daarvan leren voor Haarlemmermeer?

We werden ontvangen door Woningcorporatie Zayaz: Janine van Heertum, initiatiefnemers Rezone: Rolf van Boxmeer & Tessa Peters, de projectleider vanuit de gemeente Edwin Persaud en enkele bewoners van het eerste uur.

Bereik: 27 jongeren, beleidsadviseurs en directie gemeente Haarlemmermeer, bewoners en Dorpsraad Rijsenhout en particulieren met behoefte.

[Klik hier voor het verslag van de Excursie naar Minitopia](#)

Afsluiting open proces Hoofddorp-Centraal

Sinds de aftrap op 31 maart 2014 heeft PvA samen met procesmanager van gemeente gewerkt aan alle stadia van verkenning, evaluatie, herijking via workshops op groen, route, wonen, herbestemming leegstand, transformatie, 'proefdagen' rond het station en in de wijk. Het proces vormde een bijzondere aanvulling op het Activiteitenprogramma van afgelopen jaren, met veel cross overs. Ervaringen en het netwerk werden op andere locaties en thema's geprojecteerd.

Het proces is tot een einde gekomen met een wending die tijdens de crisisjaren niet was voorzien: de leegstaande kantoren die met verschillende projectontwikkelaars en beleggers een nieuw leven tegemoet gingen, zijn opgekocht en onderdeel geworden van Hyde Park, een compleet plan door Snippe projecten. De markt bepaalt is het bestuurlijke standpunt.

Het proces is afgerond met een expositie in de broedplaats, de oude gymzaal en een avond vol opgetekende ervaringen. De bulldozers hebben een start gemaakt met de afbraak van kantoren. Het lijkt een wijk te worden met de hoogste dichtheid van het land. Bewoners van bestaande wijken constateren dat de 14 verdiepingen de skyline gaan beïnvloeden. Er is enthousiasme en zorg. Wat is de impact op het gebied van >5000 bewoners?

Is de levendigheid van de plinten en de groene zones in gevaar met nauwe profielen die het poldergebied in windtunnels veranderen? Wat is de uiteindelijke impact van participatie, de wens tot circulair bouwen? Dit proces krijgt een afronding met en door de gemeentelijke organisatie en raad. Hoeveel tijd, geld, inspanningen zijn geïnvesteerd en wat levert het op? Is de gemeentelijke organisatie ingericht op dergelijke processen en hoe verder in de toekomst?

Bereik: > 80 bewoners, bedrijven, ontwikkelaars, bouwers.

Tentoonstelling Haarlemmermeer: van water, land en lucht

In samenwerking Team Onderzoek gemeente HM en in opdracht van Staf, Bestuur, Strategie heeft PvA een tentoonstelling ontwikkeld over verleden, heden toekomst. Aanleiding was de fusie met Haarlemmerliede en Spaarnwoude, waar door de gemeentegrens is opgerekt tot over de Ringvaart. Ter verwelkoming van nieuwe gemeenteraad en -bestuur, vertelt de expositie binnen over verleden en toekomstscenario's. Vanaf najaar 2018 is gewerkt aan de expositie die januari 2019 is geopend. PvA heeft de expositie buiten opgepakt met eenvoudige makelaarsborden. Alle 31 kernen van de gemeente krijgen een gezicht met iconen, feiten, quotes en locatie binnen de gemeente, evenals alle bestuurders.

Impressie afsluiting Hoofddorp Centraal

Impressie Tentoonstelling Haarlemmermeer van Water, land en Lucht

TERUGBLIK COMMUNICATIE 2018

Deelnemers: 4.251

Bezoekers: 6.130

Huis-aan-huis-uitgave Cultuurgebouw: 1x per jaar

Online bereik: 2.036.356

www.podiumarchitectuur.nl

www.lerenindemetropolder.nl

www.metropolder.nl

Maandelijkse publicatie Archined

Nieuwsbrief

Twitter

LinkedIn

Facebook

Instagram

Samenwerkingspartners:

PARK21, Vereniging Deltametropool, Landschapstriënnale, Gemeente Haarlemmermeer, Kunstfort Vijfhuizen, De Cruquius, Provincie N-H, MRA, Ymere, BPD, Schiphol Group, SADC, APPM Consultants, Rabobank Regio Schiphol, AM Vastgoed, Boer Bos, Bouwland, NMCX, VO, InHolland en HvA, UvA e.v.a.

De communicatie voor, tijdens en tot besluit van de activiteiten verloopt via diverse middelen en wegen op een zo persoonlijk mogelijke manier, gericht op blijvende betrokkenheid en kennisoverdracht door digitale verslagen, webpublicaties en contact via onder meer sociale media en ook persoonlijke uitnodigingen.

De communicatie met jongeren 18-30 jaar heeft zich gedurende 2018 versterkt met specifieke jongerenworkshops via het voortgezet onderwijs. De vraag om begeleiding van profielwerkstukken groeit. Het webbereik is groot. Podiumvoorarchitectuur.nl geeft een zeer compleet overzicht van alle activiteiten. Het programma Ontwerpen met Jongeren heeft de website: Lerenindemetropolder.nl. Op de kaart van Haarlemmermeer etaleren zich de projecten, op inhoud en opdrachtgevers/experts. De website Metropolder.nl is een online galerie voor de fotografie en films van (amateur)fotografen. Alle publicaties en verslagen zijn te vinden op de website www.podiumarchitectuur.nl.

HÉT VERKIEZINGSDEBAT
van Haarlemmermeer

CIRCULAIRE ECONOMIE

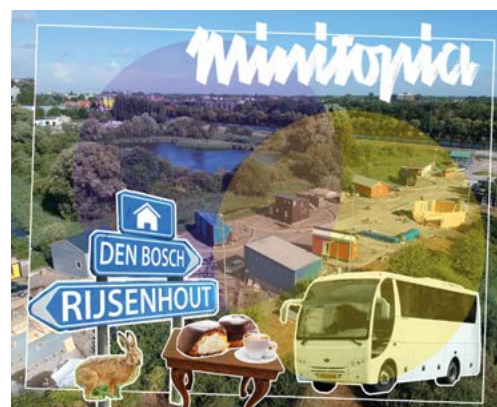
Ga in debat met de lijsttrekkers!
Debatexpert Rogier Elshout begeleidt het debat over de circulaire economie met de lijsttrekkers en laat u als inwoner van de gemeente Haarlemmermeer aan het woord.

19 NOVEMBER 19:30 UUR

LOCATIE
C-Beta
Krijnlanerweg 914
Hoofddorp

GroenLinks, D66, PvdA, Gezond Haarlemmermeer en CDPV

Aanmelden: info@c-beta.nl

TINY HOMES EN BOSSCHE BOLLEN UITWISSELING KENNIS, ERVARING EN KANSEN

Op woensdag 21 november organiseert Podium voor Architectuur een inspirerende excursie naar 'Minitopia Poeldonk' in Den Bosch. De voormalige milieustraat is voor de komende vijf jaar getransformeerd tot een tijdelijke circulaire woonwijk. Binnen een half jaar hebben de gemeenten Den Bosch en Woningcorporatie Zayaz het voor elkaar gekregen op deze bijzondere, maar op het eerste gezicht ongeschikte, locatie tijdelijke woningen te realiseren. Er worden nu al zo'n 15 huisjes naar volle tevredenheid bewoond.

Het ongebruikelijke gebied wordt gevuld met bijzondere woonvormen, kunst en architectuur. Uiteindelijk is er ruimte voor maximaal 25 tijdelijke woningen die bewoners voor een deel of helemaal zelf bouwen met én zonder (financiële) ondersteuning van Zayaz.

Experimenteren in Rijenhout

Er zijn diverse parallellen te trekken met Rijenhout. Een op het eerste gezicht ongeschikte locatie voor nieuwe initiatieven en tijdelijke bewoning door de Rijksreservering en het LB. Maar is het allemaal ook echt zo ingewikkeld, als het zelfs binnen een half jaar op een voormalige milieustraat is gelukt? Waar liggen de kansen voor Rijenhout om hét experimenteel gebied van Nederland te worden. Tijdelijke flexibele woonvormen, geluidadaptief, plug and play, energiegids en ontschotting van beleid?

Programma woensdag 21 november

12.15 Vertrek bus vanaf de parkeerplaats achter Het Cultuurgebouw Hoofddorp
14.00 Start presentatie (met koffie en een Bossche Bol) over de vlotte realisatie van Minitopia door Tessa en Rolf (initiatiefnemers, Rezone), Janine van Heertum (Zayaz, woningbouwvereniging) en een inspirerende tour over het terrein
16.00 Vertrek bus Minitopia naar Hoofddorp met een tussensopstop op Breukelen NS.

Rijd met ons mee om geïnspireerd en geënthousiasmeerd te raken!
Er passen 23 mensen in de bus. Vol is vol, Bossche bol is bij de excursie inbegrepen.
Neem een eigen lunchpakket mee!

Kleed je goed warm aan en neem een paraplu mee, we zijn namelijk bijna 2 uur buiten op het terrein!

Mee? Aanmelden via
info@podiumarchitectuur.nl

Hoe faciliteren we de inclusieve opgave? We nodigen u op persoonlijke titel uit voor dit besloten gesprek.

10 juli 2018
16.00–18.00 uur
locatie
Gymzaal
Hoofddorp-Centraal,
Prins Hendriklaan 33
Hoofddorp

Voor dit gesprek ontvangen een uitnodiging:

- . AM
- . Amsteling
- . BPD
- . DUWO
- . Eigen Haard
- . Ons Tweede Thuis
- . PCSOH
- . RK stichting centra Meerlanden
- . Timpaan
- . Ymere

*Keurscheidingsnegatieven van Bernard Eilers'. Bernard F. Eilers 1934-1935. Collectie Stadsarchief Amsterdam

Ontmoet liefhebbers van erfgoed, voedsel en circulariteit in Haarlemmermeer tijdens een zintuigprikkelende proeverij. Podium van Architectuur organiseert samen met Kunstfort bij Vijfhuizen en Haarlemmermeermuseum De Cruquius op 7 september 2018, de dag vóór Monumentendag, een Proeverij van Erfgoed in C-8ëta, de ruimte voor circulaire ontwikkeling. Voor geïnteresseerden, aenleters, professionals, hun relaties en burea.

Haarlemmermeer heeft een landschap dat niet alleen bijzondere boerderijen, schuren en gemalen in zich draagt, maar vooral bijzonder is door een unieke schematische verkaveling: het poldergrid. Dat poldergrid heeft unieke zichtlijnen, ruimtelijkheid, wildheid en een landschappelijke kwaliteit die uniek is in de wereld. Het landschap, de voedselproductie en de transformatie van erfgoed blijft veelal onbenoemd. Voorafgaand aan Open Monumentendag geven wij juist deze lagen van het landschap extra aandacht tijdens een Proeverij van Erfgoed.

**BESTEL HIER
JE TICKET!**

over de voedselproductie en het hergebruik van een boerenschuur naar circulaire hot spot. Met aandacht voor de traditie van stillevens met voedsel: waar ligt het ontstaan, waarom, en wat kan de functie in deze tijd zijn?

en genieten van oude groenten in eigentijdse smaak – 3 gerechten bereid door Pepijn Rijs (Food Union).

van kennis over voedsel, transformatie en herwaardering van erfgoed en stilleven.

C-Bèta | Rijnlanderweg 916 | Hoofddorp

**GRAAG
AANMELDEN &
INVULLEN VOOR
5 DECEMBER**

We nodigen u uit voor het vervolg op de Intieme Dialoog van 10 juli.
Het verslag vindt u in de bijlage.

PROGRAMMA

Wat is er in de tussentijd gebeurd?
Marion Wester, Olga Wagenaar, Paul Tuyp
& Andie de Jong

Visualisatie van het verzoek tot inventarisatie: Wie | Wat | Waar

De Inclusive Opgave, door het ophalen en intelligente toepassing van informatie (Integrate Tafels van Dialoog)

Samenvatting, stappen zetten & concrete afspraken

Het nieuwe kantoor van NMCX
 Prins Hendriklaan 33
 2132 DR Hoofddorp

MODERATOR

INVENTARISATIEVERZOEK

**GEEF AAN OP
DE KAART IN
DE BIJLAGE:**

EIGENDOM
Wie heeft waar bezit en/of grondpositie
WELKE LOCATIES HEBBEN INCLUSIEVE POTENTIE
Zowel bestaande wijken als nieuwbouw

Graag voor 5 december de kaart in de bijlage aangevuld
retour. Wij verwerken de informatie naar een compleet
overzicht.

RSVP voor 5 december naar info@podlumarchitectuur.nl